

СПОРТНИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ В УЧИЛИЩЕ – ПОДХОДЯЩИ ЗА МОМИЧЕТА И МОМЧЕТА

Екип

Екип от Дирекция „Спорт и превенция на зависимости“ на Столична община: Ирена Димитрова, директор, Павел Иванов, главен експерт; Чавдар Велинов, старши експерт; за контакти: 02/9810649, bowlingfest@abv.bg

Описание на проблема

Според регистъра на Министерство на образованието и науката „националните данни за училищната спортна база показват, че в 650 общински и в 20 държавни училища няма физкултурни салони. В 500 училища физкултурните салони не могат да задоволят потребностите за провеждане на редовните часове по физическо възпитание и спорт. В лошо състояние са 854 училищни закрити спортни обекта (физкултурни салони и спортни зали), както и 2445 открити спортни обекти/спортни площадки и игрища. Това е в резултат на липсата на достатъчно средства за капиталови вложения общо за училищната система и в резултат на извършването единствено на неотложни ремонти на училищните сгради. Незадоволителното състояние на материалната база затруднява и реализирането на самите спортни дейности – учебни и извънкласни.

Възможностите за двигателна активност на учениците и участието им в спортни дейности са пряко обвързани със здравословното им състояние. Съвременната и атрактивна спортна база трябва да се разглежда и като възможност за превенция срещу увеличаването на тютюнопушенето и употребата на алкохол и наркотици, и като условие за преодоляване на неблагоприятните тенденции в здравословното състояние на подрастващите, последица от недостатъчната двигателна активност.

Това налага предприемането на спешни мерки, които да доведат до разширяване и модернизиране на спортната база на училищата и до създаване на условия за пълноценното и използване за физическо възпитание и спорт от учениците.

На територията на Столична община има общо 291 училища, от които 183 са общински. Понастоящем в София учениците на възраст между 6 и 19 години са приблизително 200 000 и се разделят в три възрастови групи. Във възрастовата група от 7-11 години и 11-14 години има 53% момичета и 47% момчета. Във възрастовата група 14-18 години момичета са 62%, а момчетата са 38%.

Настоящото проучване не се занимава с причините поради които в гимназиална възраст се наблюдава такава голяма разлика в съотношението на момичетата и момчетата, тъй като фокусът му е върху използването на общинския ресурс, предназначен за спортни дейности през призмата на пола. Идентифицираният проблем е недостатъчното включване на учениците в спортни извънкласни дейности, практикувани в училищната спортна база.

Този проблем е установен от екипа на базата на професионалния опит на участниците както като общински експерти в сферата на младежките дейности, спорта и туризма, така и като спортисти, учители и треньори. Освен това, с нарастване на възрастта на учениците те показват все по-слаб интерес към спортните дейности и дори към часовете по физическо обучение. Това се наблюдава в по-засилена степен при момичетата и обичайно се обяснява с биологичните промени, настъпващи в организма на младата девойка. Недостатъчното включване на момичетата в спортни дейности се отразява изключително негативно върху тяхното здраве и общо физическо развитие и дори създава условия за по-късното развиване на хранителни разстройства.

Както е видно, делът на момичетата в училищата е по-висок във всички възрастови групи. От друга страна обаче, училищата са оборудвани със

стари спортни площадки само за футбол и баскетбол. Липсват условия за практикуване на спортове като бадмингтон, волейбол, плуване, гимнастика, йога и др., които традиционно се предпочитат от момичетата. Друг проблем е, че дори момичетата да са заинтересовани да практикуват по-динамични спортове като баскетбол и футбол, липсват достатъчно спортни площадки, което ограничава достъпа им до тези видове спортове, особено ако трябва да споделят площадките с момчетата. Съблекарните нямат душеве и огледала. Лошите условия са още една причина за намаляване на интереса на момичетата към спортните занимания.

Предмет на проучването

Проучването се фокусира само върху данни за едно репрезентативно училище – 119 СОУ. Училището е избрано, защото (i) обхваща ученици от 1 до 12 клас; (ii) разполага със собствена спортна база, която се използва и за извънкласни спортни дейности; и (iii) дава възможност за сравнимост на данните, тъй като момичетата и момчетата са равно представени.

Предмет на настоящото проучване е използването на спортните съоръжения в училището от учениците от различни възрастови групи по пол. Проучването също така прави преглед и на общото състояние на спортната база в училището, както и спортните дейности, които се осъществяват там.

Цели на проучването

Целта на проучването е да установи какви са основните тенденции при използването на спортните съоръжения и участието в спортни дейности на момичетата и момчетата. Проучването се извършва с помощта на метода ЗР.

Въз основа на резултатите, проучването ще направи препоръки към училището и Общината за насърчаване участието на повече ученици в спортни дейности, като се отчетат техните особености, нужди и интереси по пол.

Данни (P1, P2)

P1: репрезентативност

Данните за учениците по пол са представени в Таблица 1:

Ученици от 119 СОУ						
Всички ученици				Спортуващи ученици		
клас	момичета	момчета	ОБЩО	момичета	момчета	ОБЩО
1 – 4	139	146	285	н/п	н/п	н/п
5 – 7	120	127	247	20	32	52
8 – 12	240	244	484	3	6	9
ОБЩО 1 – 12	499	517	1016	23	38	61

Освободени от часовете по физическо възпитание по здравословни причини са общо – 74 ученика, като за 5 – 8 клас те са 9 момичета и 5 момчета (общо 14), а за 9 – 12 клас – 18 момичета и 12 момчета (общо 30). Данните за 1 – 4 клас не са разбити по пол. Отсъствията от час по физическо обучение запазват горното съотношение.

Част от момичетата и момчетата са обхванати в спортни секции по баскетбол и бойни изкуства, които се водят като извънкласните спортни дейности от учителите по спорт. Също така салонът се предоставя за ползване от Мини-балет „Роберта“ по договор за включване на учениците от училището.

P2: ресурси

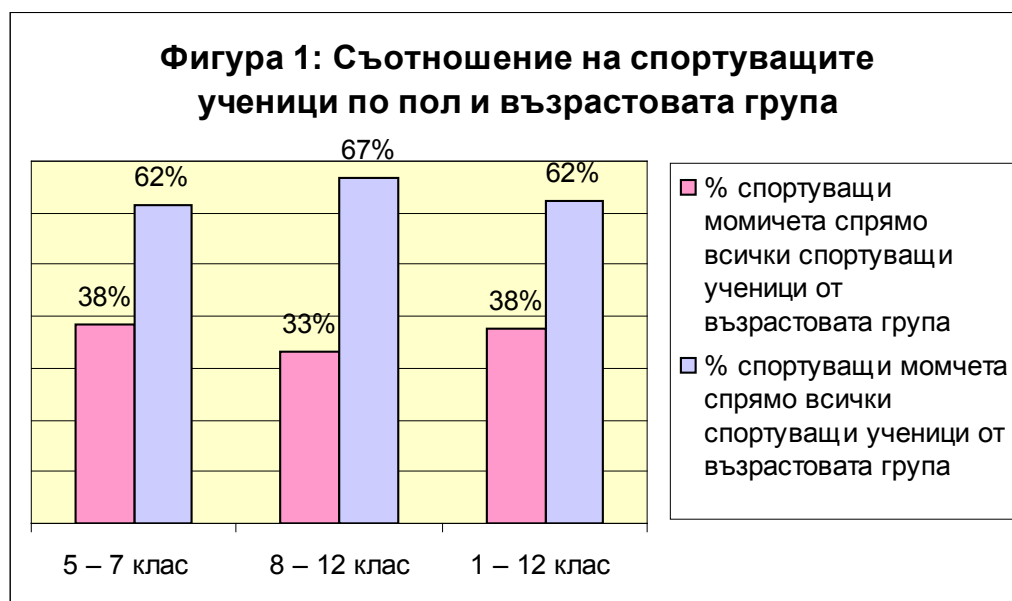
За 2007 г. Общинският съвет на София одобри 3,7 милиона лева за поправка и реконструиране на близо 30 салона и спортни площадки в софийските училища. 119 СОУ е получило в рамките на тази субсидия 50 000 лв. за ремонт на салона и съблекалните, който към момента е осъществен в основната си част, като остават малки довършителни работи. Освен със салон, училището разполага с външни площадки за баскетбол, футбол, волейбол, които са традиционни спортни съоръжения за училищата в България.

Спортната база се ползва както за провеждане на редовните часове, така и от спортните секции към училището, водени от учителите по физическо възпитание като извънкласна дейност. Те подлежат на ремонт, тъй като освен необходимото обновление се налага и изравняване на терена, който е с денивелация, както и построяване на специална ограда, с която да се обособят игрищата от пътеката до главния вход на училището. За този ремонт училището е подало проектно предложение за финансиране и очаква одобрение.

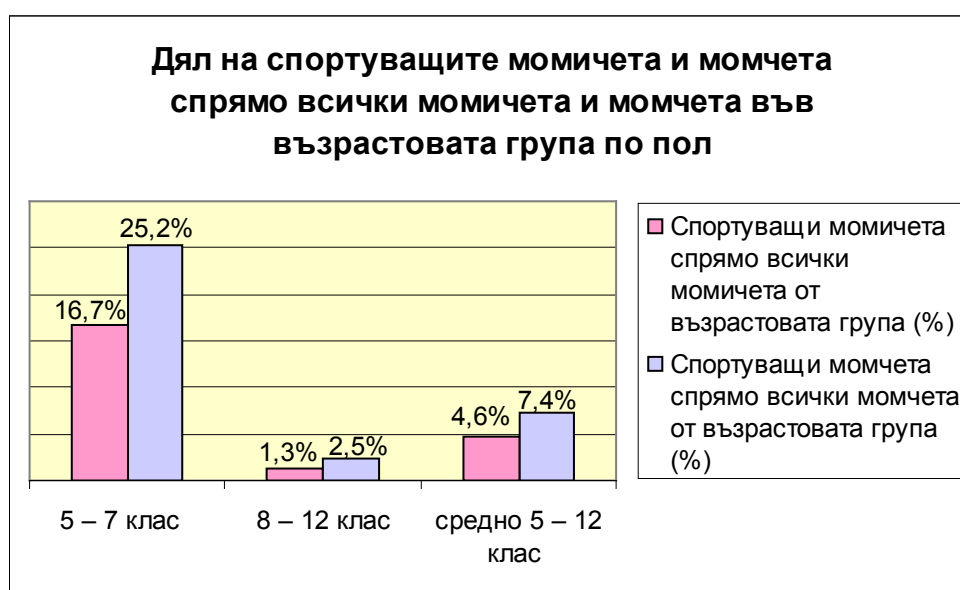
По наблюдения на екипа и разговори с учителите по спорт и ученици, след часовете отритите спортни съоръжения се ползват главно от момчета, а през почивните и от граждани от квартала – пак предимно мъже, за игра на футбол и баскетбол. За популяризиране на дейността на спортните секции в училището се организират различни спортни събития и празници за спортуващите в секциите и за цялото училище. През 2006 г. училището успешно е участвало в междуучилищни турнири по баскетбол и волейбол.

Анализ и заключения (РЗ)

Данните в Р1 показват ясно, че съотношението във всички възрастови групи между спортуващите момичета и момчета е приблизително 2/1 в полза на момчетата (Фигура 1).

Тревожен е фактът, че броят на активно спортуващите ученици е изключително нисък – едва 8,3% от всички ученици от 5 – 7 клас и 8 – 12 клас (липсват данни спортуващите ученици от началния курс). Тези цифри относно момичетата показват една още по-тревожна тенденция. Т.напр. във възрастовата група 5 – 7 клас само 16,7% от всички момичета спортуват, а при 8 – 12 клас – 1,3%. За момчетата тези данни са съответно 25,5% и 2,5% (Фигура 2).

По отношение на цялата възрастовата група 5 – 7 клас, момичетата, които спортуват, са 8,1% от всички ученици във възрастовата група, а при 8 – 12 клас този процент е 0,61%. При момчетата тези данни са съответно 13,2% и 1,2%.

Очевидна е тенденцията с нарастване на възрастта на учениците да намалява броят на спортуващите, и особено при момичетата. Освен това се наблюдава и нежелание и отлив на голяма част от момичетата и от редовните часове по физическо възпитание или спортуване в свободното време, което при момчетата не е в такава степен. Наблюдава се едно устойчиво съотношение от 2/1 между момичетата и момчетата, освободени от физическо възпитание, както и на отсъствията им от час.

На какво се дължи тази тенденция за отлив от спорта още при най-малките ученици и особено при момичетата? Наблюденията са, че една от причините се корени в лошото състояние на спортната база в училищата, включително съблекалните, баните и санитарните възли. Това се отразява по-силно на момичетата, тъй като момчетата проявяват по-голяма търпимост към неблагоприятните хигиенни условия. Другата главна причина е, че салонът и спортните игрища предлагат главно възможности за практикуване на спортове, предпочитани от момчетата, като футбол и баскетбол.

План за действие

За училището

След осъществения ремонт през 2007 г. физкултурният салон вече е в много по-добро състояние, което ще се отрази благоприятно върху провеждането на редовните часове по физическо възпитание. Въпросът е по какъв начин да се насърчат учениците и особено момичетата към по-голяма спортна активност и в различните форми на извънкласна дейност, предлагани от училището, за да им се създадат навици и умения да спортуват от ранна ученическа възраст.

Един от пътищата е привличане на повече момичета в традиционно „мъжки“ спортове като футбол, баскетбол, бойни изкуства и др., за практикуването на които има повече условия в момента в училището. Подобни практики са много успешни в редица страни и чрез участието в спортни дейности гарантират равните възможности за момичетата и момчетата. Доказано е, че когато момичетата тренират такива спортове, те придобиват по-голямо самочувствие и самоуважение, тъй като се изявяват в дейности, в които не са участвали по-рано, както и развиват свои качества, които в противен случай биха останали пренебрегнати.

На второ място училището трябва да насърчава формирането на спортни секции, които да предлагат спортове, предпочитани от момичета. По предишни данни и наблюдения това са предимно спортове като бадмингтон, волейбол, плуване, гимнастика, йога и др. С оглед обаче на обективното отразяване на интересите и желанията на учениците препоръчваме про-

веждането на анкета сред учениците, с която да се видят техните предпочитания към отделните спортове по пол и възраст, както и времето и мястото на тренировките (салон, площадка и др.)

Необходимо е също така да се намерят и прилагат по-атрактивни форми за провеждане на часовете по физическо възпитание и мотивиране на учениците. Също така провеждане на беседи относно физиологичните особености на момчетата и момичетата, свързаните с развитието промени и необходимостта от активно движение и спортуване именно в тази важна за изграждането на здрав организъм възраст. За тази цел препоръчваме повишаване на квалификацията на учителите по физическо обучение относно спецификата на физиологичното и психическо развитие на момичетата и момчетата с оглед намирането на адекватни решения, свързани със спортните извънкласни дейности и часовете по физическо обучение.

За общината

Въпреки, че общината увеличава средствата за подобряване на спортните съоръжения, все още не са обсъждани възможностите за създаване на нови спортни съоръжения подходящи в еднаква степен и за момичета и за момчета. Препоръчително е поправянето на съществуващите съоръжения да бъде насочено към реконструирането им в мултифункционални спортни зали, които да позволяват практикуването на повече видове спортове. Площадките на открито също би следвало да предоставят възможност за тренировки по различни видове спорт, не само за традиционните футбол и баскетбол. Това би довело от една страна до по-равнопоставено използване на общинския ресурс, с което ще се даде възможност за равен достъп на момичетата и момчетата до спортните съоръжения, и от друга страна до по-добро качество на образование в общинските училища.

Необходима е цялостна оценка на спортните съоръжения в училищата на територията на Столична община от гледна точка на пола, за да се направи адекватно предложение относно вида и необходимите средства във финансовата програма за 2008 г. за ремонта и обновяването им по начин, който да позволява равното им използване и от момичетата и от момчетата.